

Lespakket

samen voor de boomvalk
voor de bovenbouw van de basisschool

Inleiding

Dit lespakket bestaat uit:

- Een wandplaat.
De wandplaat is een illustratie van een 'Boomvalken-familie' in het Leropperveld. De tekening is in de zomer van 2017 gemaakt door natuur illustrator Ed Hazebroek.
- Een lesboekje.
- Tip voor YouTube-filmpje.
- Vraag en antwoord: ga naar Kahoot.com, log in en vind de Kahoot over: de Boomvalk.
- Mapje met Foto's, tekeningen en kleurplaten.

De les kan in ongeveer een uur tijd gegeven worden.

Colofon

Uitgave

Vlodrop, Middenlimburgse Landschapscoöperatie
Boomvalk, maart 2018.

Tekst

Jac Mulders

Tekeningen

Ed Hazebroek

Logo, vormgeving en druk

hoenenenvandooren.nl

Met dank aan

Vogelwacht Limburg, Coöperatie Boeren
met Natuur, Natuurrijk Limburg,
Vogelbescherming Nederland en Provincie Limburg

Inhoud

1. Wandplaat
 2. De Boomvalk is een roofvogel
 3. Hoe herken je de Boomvalk
 4. Fourageergebied, trek en voedsel
 5. De voortplanting
 6. Leefgebied en landschap
 7. Aan de top van de piramide
 8. Beschermen van de Boomvalk
- Bijlage I. Verdieping:
Drie soorten zwaluwen
Libellen en junikevers
- Bijlage II. Foto's en kleurplaten

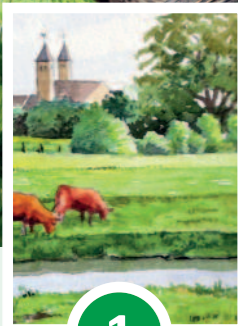
Samenvatting

Dat Boomvalken voor Midden-Limburg kiezen, komt vooral door de rijke variatie in verschillende soorten landschappen langs de Roer. Naast akkers en weilanden, bossen en struwelen zijn er ook Populierenbossen. De Boomvalk maakt geen eigen nest, maar gebruikt oude kraaiennesten. Deze nesten vind je vooral in Populieren. In de gevarieerde omgeving van hun nesten, kunnen Boomvalken perfect hun voedsel vinden. Het zijn heel snelle jagers. In de lucht vangen ze grotere insecten, zoals libellen of junikevers, maar ook vogels zoals spreeuwen, mussen en zwaluwen. Deze prooidieren komen voor in een landschap met poelen, én bloemrijke weilanden, én akkers met onkruidzaden en resten van de oogst. Want hier hebben deze prooidieren op hun beurt genoeg voedsel en een goede leefomgeving.

Helaas zijn er steeds minder Boomvalken in Nederland. Doel van dit lespakket is dit probleem en mogelijke oplossingen onder de aandacht te brengen van de jonge inwoners van ons mooie Midden-Limburg. Wat kunnen we ondernemen om de Boomvalk te beschermen? Denk dan aan het maken en ophangen van nestkastjes en de aanplant van struwelen voor meer prooidieren van de Boomvalk. Het bouwen van een zwaluwhotel of het opschonen van poelen is ook een manier om de Boomvalk te helpen. Voor begeleiding bij deze activiteiten of het organiseren van een veldexcursie staan de leden van de landschapscoöperatie graag voor u klaar.

1. De wandplaat

1

2

3

4

5

Bekijk de wandplaat goed. Wat is er allemaal te zien?

1. Kerk van St. Odiliënberg en hoge bomen.
2. Koeien in een weiland.
3. De rivier de Roer. Er vliegen Oeverzwaluwen boven. In de oever zien we gaten: hopen van Oeverzwaluwen.

4. Weiland met distels en bloemen, rechtsonder libellen.
5. Boomvalken. Mannetje met libelle in de klauw, onder een jong dat straks dit lekkere hapje krijgt.

2. De Boomvalk is een roofvogel

2.1. Kenmerken van een roofvogel

Roofvogels zijn echte vleeseters. Voor hun voedsel moeten ze op jacht.

Er komen zestien verschillende soorten in Nederland voor. Het meest bekend zijn tegenwoordig de Torenvalk en de Buizerd. Je kunt ze bijna in het hele land zien, zomer en winter.

1. Torenvalk
2. Buizerd
3. Boomvalk

Roofvogels zijn uitstekende vliegers. Hun lichaam is glad en gestroomlijnd, zodat het gemakkelijk door de lucht glijdt. De botten zijn licht. Wat betreft bouw en vorm lijken de meeste roofvogels op elkaar wanneer ze rusten. Maar als ze vliegen zie je flinke verschillen in grootte en in de vorm van hun vleugels en staart. Roofvogels zijn in verschillende opzichten anders dan andere vogels. Ze hebben een paar opvallende kenmerken:

1

2

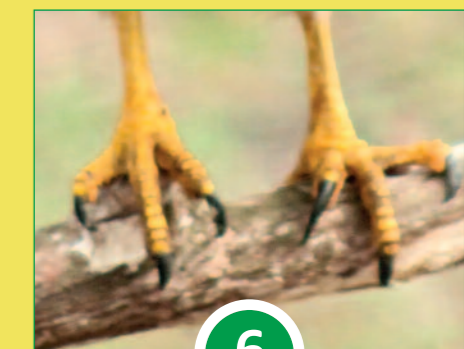
3

4

5

6

4. een haakvormige snavel

Met de krachtige kromme snavel kan een prooi worden gedood. De scherpe haak aan de snavel dringt door de huid naar binnen: dit geeft houvast en is nuttig bij het verscheuren van de prooi.

5. grote ogen

De ogen van roofvogels zijn erg groot ten opzichte van hun kop, ze zijn zo geplaatst dat de vogels goed recht vooruit kunnen kijken. De ogen zijn verreweg het belangrijkste zintuig om prooi te vinden en te vangen. Door de stand van de ogen kunnen de vogels tijdens het jagen de afstand tot de prooi nauwkeurig schatten.

6. stevige poten met klauwen

Met zijn krachtige poten kan een roofvogel zijn prooi pakken tijdens de jacht, en ook tijdens het vliegen stevig in de greep houden. Met de lange scherpe nagels kan hij hem snel doden. Als hij de prooi aan stukken scheurt, houdt hij hem met zijn sterke klauwen stevig vast.

3. Hoe herken je de Boomvalk?

3.1. Postuur, kleur en korte broek

Door goed te kijken is de Boomvalk vrij gemakkelijk te herkennen. Dat lukt ook zonder verrekijker. De Boomvalk is een van de sierlijkste roofvogels. Hij is ruim dertig centimeter lang, iets kleiner dan de Torenvalk en veel kleiner dan de Buizerd. Op de wandplaat is de Boomvalk natuurgetrouw getekend. (Let op kleur, zwarte kop, witte wangen, roodbruine 'korte broek', korte smalle rechthoekige staart) Opvallend tijdens het vliegen zijn de sikkelvormige vleugels. Als ze gespreid zijn is de spanwijdte ongeveer 80 centimeter. (De spanwijdte is de afstand van de punt van de ene vleugel tot de punt van de andere vleugel). Er is bijna geen verschil te zien tussen mannetje en vrouwtje. Alleen kenners herkennen de iets grotere vrouwtjes. Jonge Boomvalken zijn wat kleiner, missen de roodbruine onderkant en hebben meer bruin gevlekte veren in plaats van de blauwgrijze bovenkant van de volwassen vogels. In tegenstelling tot de Boomvalk is de Torenvalk niet grijs maar bruin.

3.2 Vlieggedrag

De Boomvalk behoort tot de snelste jagers van Europa. Hij is op en top luchtjager. Hij grijpt de prooi met een schuine of steile stootduik, of vangt hem op hoge snelheid met een onverwachte beweging zomaar uit de lucht. Vaak wordt de prooi, bijvoorbeeld een libelle, zelfs al vliegend opgegeten. In de lucht maakt de Boomvalk fantastische acrobatische toeren: loopings, bochten en snelle sprints. Hoog in de lucht lijken de Boomvalken wel op gierzwaluwen. Torenvalken en sommige andere roofvogels kunnen fladderend met de vleugels op een plaats in de lucht blijven hangen. Dit wordt 'bidden' genoemd. De 'biddende' Torenvalk kan plotseling naar beneden duiken om vanaf de grond een prooi, bijvoorbeeld een muis, te vangen. Omdat de Boomvalken vooral vliegend jagen, zal je ze nooit biddend zien.

tip

Bekijk de beelden.
Youtube, Kees Vanger,
Herken de Boomvalk, 8
juli 2016,
duur 3.58 min.

4. Foerageergebied, trek en voedsel

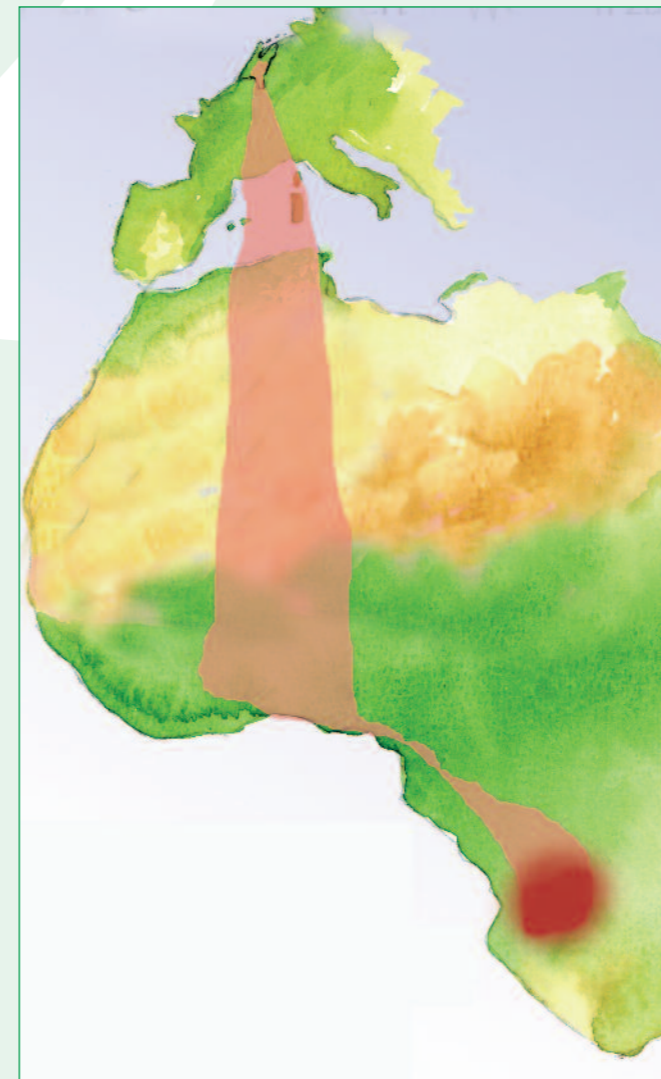
4.1 Foerageergebied en de jaarlijkse trek

Boomvalken hebben een uitgestrekt foerageergebied. Het strekt zich uit tot 2 á 3 kilometer vanuit het nest. De omgeving van het nest wordt tegen indringers verdedigd. 'Indringers' zijn vooral de eigen soortgenoten, maar ook kraaien en andere roofvogels worden fel weggejaagd uit de buurt van het nest. Boomvalken overwinteren in zuidelijk Afrika. Vanaf half april komen ze terug uit een gebied aan de westkust ten zuiden van de Sahara en het regenwoud van Midden Afrika. Als ze bij ons aankomen hebben ze een reis van ongeveer 9.000 kilometer achter de rug. Ze blijven ruim vier maanden in Nederland en vliegen vanaf eind augustus weer terug. Weer 9.000 kilometer!

4.2 Het menu van de Boomvalk

Het menu van de Boomvalk bestaat uit vogels, zoals zwaluwen, spreeuwen of mussen. Op rustige plaatsen in zijn territorium plukt hij zijn vangst, je kunt daar aan de veren op de grond zien welke vogels hij gegeten heeft. Maar Boomvalken lusten ook graag grotere insecten, zoals libellen en kevers, of ze gaan op jacht in een zwerm vliegende mieren. Vooral na het uitvliegen van de jongen staan er meer insecten op de menukaart. In de overwinteringsgebieden in Afrika voeden de Boomvalken zich bijna alleen met insecten, zoals termieten die na onweersbuien massaal uitzwermen. Deze zogenaamde 'prooidieren' van de Boomvalk eten op hun beurt weer andere kleine insectjes of plantaardig voedsel, zoals zaadjes van allerlei onkruidplanten. Voldoende voedsel voor de Boomvalk heeft alles te maken met voldoende voedsel voor zijn prooidieren.

4.3. Mussen, spreuwen en zwaluwen

Heel algemene vogels, zoals mussen en spreuwen, worden het meest door de Boomvalk gegeten. Maar zelfs deze veel voorkomende vogeltjes hebben het moeilijk en nemen met het jaar in aantal af! Een van de oorzaken is dat het boerenland steeds minder geschikt is voor vogels. De akkers worden steeds uitgestrekter en strakker. Er zijn steeds minder 'rommelhoekjes': strookjes met grassen en 'onkruid' (met voedzame zaadjes), struikjes en bosjes. De vogeltjes kunnen zich in open terrein slecht verschuilen: ze zijn daar een gemakkelijke prooi voor allerlei roofvogels. Door de efficiënte landbouwtechnieken blijft er bovendien nog maar weinig van de oogst achter op het land.

Ook zwaluwen, heel belangrijk op het menu van de Boomvalk, zie je steeds minder. Van het aantal dat in 1950 in Nederland rondvloog is nu minder dan de helft over. Dit heeft alles te maken met het feit dat er steeds minder insecten zijn. In Nederland en andere Europese landen neemt de hoeveelheid insecten sterk af, en dit gaat erg snel. Het komt voor een deel doordat er in weilanden, akkers en in de natuur steeds minder bloemen en verschillende planten te vinden zijn.

tip

Kijk voor verdieping van de kennis over zwaluwen zie ook bijlage 1.

4.4. Libellen, kevers, vlinders

Als de jongen van de Boomvalk gaan uitvliegen bestaat het merendeel van het voedsel uit grotere insecten. In 2010 werd de noodklok geluid voor vlinders, kevers en libellen. Volgens de Europese lijst van bedreigde diersoorten is hun aantal sterk achteruit gegaan, en worden bepaalde soorten met uitsterven bedreigd.

Veel kevers moeten het hebben van plantenresten en verrot hout, dit is er in het boerenland steeds minder. De larven van junikevers leven van de wortels van planten in boerenakkers: daar zijn ze erg kwetsbaar voor bemesting en bestrijdingsmiddelen. (verdieping: zie bijlage 1.)

Nederland is echt een land voor libellen, dat komt doordat ons 'kikkerlandje' zo nat is. Midden Limburg is voor hen een prima omgeving. Toch wordt ook hier

het leefgebied van de libelle steeds kleiner. De mens onttrekt veel water aan de natuur, en er zijn meer droge warme zomers. Libellen leven het grootste deel van hun leven als larve onder water. Ze leven goed verscholen tussen waterplanten en bodemmateriaal en ze eten daar andere waterbeestjes. Ze zijn sterk afhankelijk van natte elementen in het landschap, zoals poelen, schone beekjes en rivieren met weinig meststoffen. (verdieping: zie bijlage 1.)

Het verdwijnen van vlinders, kevers en libellen heeft grote gevolgen voor de ecosystemen. Neem bijvoorbeeld de vlinders: ze spelen als bestuivers een zeer belangrijke rol bij het voortbestaan van de planten waar ze zelf tussen leven.

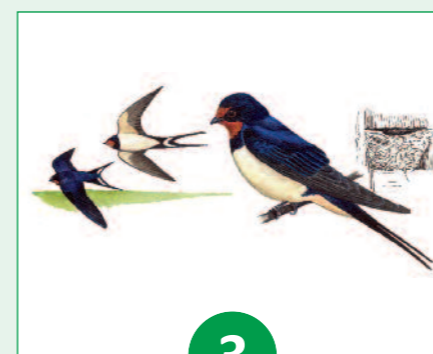
Alle insecten zijn zeer gevoelig voor bestrijdingsmiddelen.

1

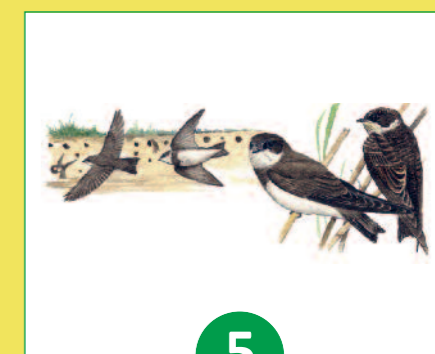
2

3

4

5

1. Libelle
2. Junikever
3. Boerenzwaluw
4. Huiszwaluw
5. Oeverzwaluw

5. De voortplanting

5.1. Zelfde broedplaats als vorig jaar

Vanaf half april keren de Boomvalken terug uit Afrika. Ze komen bijna altijd naar precies dezelfde broedplek als het vorige jaar. De paartjes blijven elkaar vaak trouw zolang ze leven (dat is ongeveer 15 jaar).

Aan het begin van het broedseizoen in mei en juni proberen de mannetjes de vrouwtjes te verleiden tot broeden. Ze maken veel geluid om op te vallen. De paartjes vliegen samen rondjes, en het mannetje probeert indruk te maken met plotselinge duikelingen en door het vrouwtje te 'verwennen' door haar, in de lucht, een prooi te geven. Dit wordt 'baltsen' genoemd en duurt ongeveer drie weken. De mannetjes laten de vrouwtjes meerdere geschikte nestplaatsen zien.

De Boomvalken bouwen geen eigen nest, maar gebruiken de nesten van andere vogels. Meestal kraaiennesten die in Populieren gemaakt zijn. Omdat kraaien al vanaf eind maart beginnen met broeden, zijn de meeste jonge kraaien al uitgevlogen als de Boomvalk belangstelling toont voor het nest.

Vanaf begin juni leggen de Boomvalken twee tot vier eieren in het kraaiennest. Het broeden duurt vier weken, en wordt vooral door het vrouwtje gedaan. Het mannetje zorgt in die tijd voor al het eten. Begin juli komen de eieren uit en worden de jonge vogels door beide ouders verzorgd. Als de jonge Boomvalken vier weken oud zijn kunnen ze uitvliegen. Het is een drukke en spannende tijd. De ouders houden de jongen nog minstens twee weken goed in de gaten, ook om ze te beschermen tegen bijvoorbeeld de Havik. De jongen fladderen eerst nog onhandig rond en moeten het jagen nog leren. Maar ruim twee weken na het uitvliegen jagen de jongen al bijna even gemakkelijk als hun ouders op libellen en andere insecten. Al vliegend trekken ze er de vleugels vanaf en peuzelen ze op. Het is dan eind augustus. Voordat de jonge vogels vanaf half september de lange reis naar Afrika gaan maken, kunnen ze goed voor hun eigen kostje zorgen.

Als ze twee jaar zijn, vormen de jonge vogels nieuwe paartjes, die daarna ook weer hun hele leven bij elkaar blijven.

6. Leefgebied en landschap

6.1. Thuis in Midden-Limburg

Boomvalken voelen zich thuis in een gebied met verschillende akkers, bloemrijke weilanden, poelen en riviertjes, struikgewas, bossen en natuurlijk Populieren.

6.2. De 3 V's

Een geschikt leefgebied voor vogels moet voldoende **voedsel** bieden, er moeten geschikte plekken zijn voor de **voortplanting**, en een belangrijke voorwaarde is **veiligheid**, bijvoorbeeld beschutting tegen (grotere) roofvogels. Waarom kiezen Boomvalken juist voor onze streek?

Wil de Boomvalk voldoende **Voedsel** vinden, dan is allereerst afwisseling heel belangrijk: veel verschillende soorten planten en dieren in een zo gevarieerd mogelijk landschap. We noemen dit biodiversiteit. De Boomvalk houdt niet van grote akkers met alleen maar maïs, graan of gras. Hij ziet liever een bloemrijk grasland dan een egaal groen vlak met alleen maar hetzelfde gras. Een akker met daarlangs een kruidenrand of onkruid is veel beter dan een akker die met bestrijdingsmiddelen onkruid- en insectenvrij gemaakt is. In een natuurlijk landschap zorgen bloemen voor meer insecten, de insecten en de zaden van (on-)kruiden zijn op hun beurt weer voedsel voor vogels. En van deze vogels worden er weer een paar door de Boomvalk opgegeten.

Voor de **Voortplanting** maakt de Boomvalk gebruik van nesten van kraaien in Populieren. Door het namaken van kraaiennesten en het plaatsen van geschikte nestmanden in hoge bomen komt er meer broedgelegenheden voor de Boomvalk. Het plaatsen van nestkastjes zorgt voor meer prooi-vogels en dus ook voor meer roofvogels.

Veel afwisseling in het boerenland draagt ook bij aan

de **Veiligheid** van roofvogels en prooidieren. Vooral jonge Boomvalken worden regelmatig door de Havik gegrepen. Wanneer de Boomvalken kunnen wegschieten tussen de takken van bomen of struiken, blijven ze uit de klauwen van de Havik. Voor kleinere vogeltjes geldt precies hetzelfde, zij kiezen ook liefst een veilige plek.

7. Aan de top van de piramide

7.1. Wat is belangrijk in de voedselketen?

De Boomvalk staat aan de top van de zogenaamde voedselpiramide. Dit is een 'keten' van eten en gegeten worden. De basis van de voedselpiramide ligt bij de planten en kruiden op de bodem. Ze zijn het voedsel en de woonplaats voor kleinere en grotere insecten, de volgende laag van de piramide. Daar weer boven komen de insecteneters, waaronder vogels. De piramide eindigt bij een roofdier.

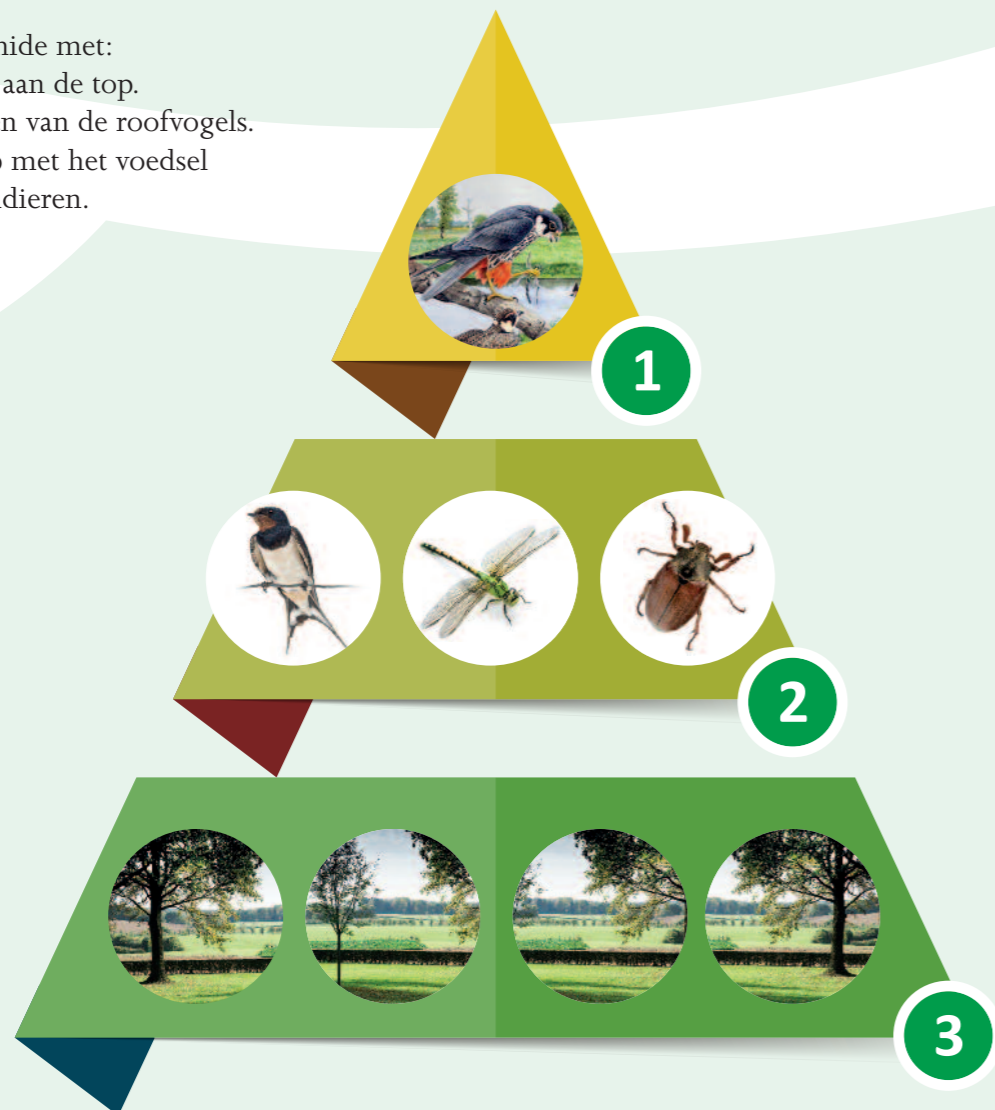
Afwisseling in het grondgebruik, kleinere perceeltjes (akkers) en geleidelijke overgangen van akker en grasland, naar een strook met kruiden, een strook

struiken en vervolgens bomen, zijn belangrijk voor alle stapjes in de voedselketen. Ieder stapje draagt bij aan een natuurlijk evenwicht. Als er niet genoeg insecten zijn, hebben de vogeltjes van de laag erboven niet genoeg te eten. Het worden er dan minder. Zijn er minder vogeltjes, dan hebben de roofvogels van bovenste laag te weinig te eten.... Omdat de Boomvalk aan het eind van de voedselketen staat, is deze vogel het symbool voor de kwaliteit van natuur en landschap.

Als de Boomvalk er broedt, dan gaat het met natuur en landschap goed.

De voedselpiramide met:

1. de Boomvalk aan de top.
2. de prooidieren van de roofvogels.
3. het landschap met het voedsel voor de prooidieren.

8. Beschermen

8.1. Thuis in Midden-Limburg

Terugkijkend naar de voedselpiramide en de 3 V's, kun je afleiden wat er nodig is om de Boomvalk te beschermen.

Voedsel

De Boomvalk moet genoeg vogeltjes en grote insecten kunnen vangen. Dus moet er ook voor deze prooidieren genoeg te eten zijn. Ze eten insectjes of plantjes en zaadjes, en leven het liefst waar allerlei soorten planten en kruiden zijn, en poelen en riviertjes.

Voortplanting

De Boomvalk heeft nesten in hoge Populieren met kraaiennesten nodig.

Veiligheid

De Boomvalk moet weg kunnen vluchten tussen takken en struikgewas.

gezonde bodem > gezonde poelen > variatie aan plantjes, kruiden > insecten > grotere insecten (libellen, junikevers), vogeltjes (spreeuwen, mussen, zwaluwen) > roofvogels (Boomvalk, Havik, Buizerd)

Bescherming van de Boomvalk begint bij een gezond en afwisselend boerenland

Een goed leefgebied voor de Boomvalk begint bij veelzijdige gezonde akkers, bloemrijke graslanden, smalle stroken met bloemen en (on-)kruiden langs akkers en wegen. De aanleg van stroken met wilde bloemen en ook distelplanten (zie wandplaat) maakt dat er van bijna alle insectensoorten weer meer kunnen komen.

Bovendien zijn er in het landschap struwelen met voedsel en nestgelegenheid voor zangvogels, mussen, spreeuwen, en poelen voor libellen en andere insecten. Op akkers met weinig bemesting en weinig resten van bestrijdingsmiddelen komen veel insecten voor. Denk bijvoorbeeld aan junikevers. Ook in meer natuurlijke waterplassen, poelen, beekjes of rivieren zitten veel insecten: voedsel voor libellen of

oeverzwaluwen. In ouderwetse stallen van boerderijen voelen vliegen zich goed thuis. Vliegen en ook muggen zijn heerlijk voor de boerenzwaluw. Zwaluwen staan, samen met spreeuwen, mussen of akkervogels bovenaan op het menu van de Boomvalk.

Wat kunnen we concreet doen om de Boomvalk te beschermen?

- bloemrijke stroken aanleggen langs akkers of weilanden
- poelen of watergangen onderhouden
- struwelen aanleggen
- Populierenbossen behouden
- nestgelegenheid voor prooidieren waarborgen
- nestmanden voor de Boomvalk plaatsen in Populieren

Wat kunnen schoolkinderen bijdragen?

- deze kennis over de Boomvalk en de natuur aan anderen doorgeven. Heel weinig mensen kennen de Boomvalk, of weten waarom hij 9000 kilometer aflegt om juist hier te broeden, en wat daar allemaal voor nodig is.
- zuinig zijn op de natuur en gezond boerenland
- helpen bij het aanbieden van extra nestgelegenheid voor de prooidieren van de Boomvalk: nestkastjes maken en ophangen, een zwaluw-hotel bouwen.

Meer natuur en een gevarieerd landschap met Populieren, struwelen, poelen en akkers en graslanden met onkruid, insecten en vogels is het uitgangspunt bij de bescherming van de Boomvalk. Boeren, burgers en buitenlui kunnen elk op hun eigen manier meewerken aan een geschikt biotoop voor de Boomvalk.

Gaat het met natuur en landschap goed....dan zie je dat de Boomvalk er broedt.

Bijlage I. Extra informatie over prooidieren en de Havik

Drie soorten zwaluwen

De **boerenzwaluw** heeft een bruine vlek rondom de snavel en een lange gevorkt staart. Zoals de naam al zegt leeft deze zwaluw vooral rondom boerderijen en in stallen. De boerenzwaluw maakt zijn nest in stallen met vee, maar ook onder afdaken. Zolang hij maar de garantie heeft dat hij in en uit kan vliegen. Het nest is komvormig en is opgebouwd uit modder, bekleed met strohalmen. Meestal heeft de boerenzwaluw twee legsels per jaar. Tijdens het vliegen pikt hij met breed geopende snavel muggen, motten en kevertjes uit de lucht. Om te drinken scheert hij rakelings over het water en dipt dan de onderste kant van de snavel in het water. Het is voor de boerenzwaluw steeds moeilijker om een goede nestplaats te vinden. De moderne boerenschuren zijn minder toegankelijk geworden, rondom de boerderijen is minder voedsel te vinden.

Huiszwaluwen hebben een witte onderkant en een witte stuit. Vanouds bouwen de vogels van klei en zand een komvormig nest tegen rotswanden. Maar huizen van baksteen en beton voldoen ook prima, vandaar de naam natuurlijk. Tegen de gevel worden de nesten gebouwd. Huiszwaluwen eten enorme hoeveelheden muggen en andere vliegende insecten, die in volle vlucht worden gevangen. Ze jagen meestal op grotere hoogte dan de boerenzwaluwen. Net als de boerenzwaluw staat ook de huiszwaluw op 'de rode lijst'. Dit is een lijst met bedreigde diersoorten die de Nederlandse overheid wil beschermen. De huiszwaluw is intussen bijna helemaal uit alle grote steden verdwenen. Vogelbescherming meldt dat het aantal ten opzichte van het jaar 1960 met zeker 75% is afgenomen. Met het plaatsen van zogenaamde zwaluwenhotels wordt extra nestgelegenheid geboden aan de huiszwaluw.

De **oeverzwaluw** is een bruine vogel met een lichte onderkant. In vergelijking met de twee eerder genoemde zwaluwen heeft de oeverzwaluw een korte en ondiep gevorkte staart. Oeverzwaluwen zie je vooral in de buurt van rivieren met steile oeverwanden. In de steilwanden graven de vogels een nestgang die vaak meer dan een meter diep is. Het aantal oeverzwaluwen varieert jaarlijks sterk. Dit is afhankelijk van de overlevingskansen in hun overwinteringsgebied (droogte in de Sahel) en het aanbod aan geschikte broedgelegenheden in ons land. Met het aanleggen van oeverzwaluwwallen in de buurt van open water kun je voor de oeverzwaluw zorgen.

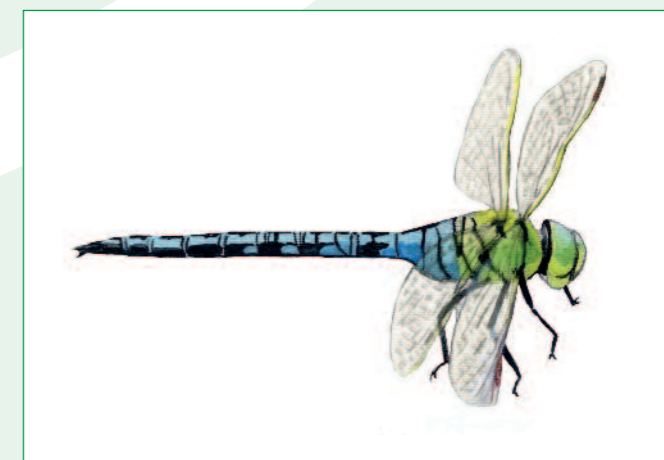
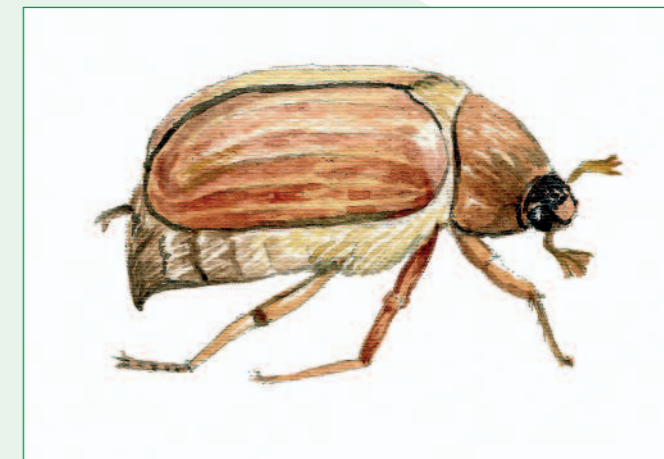
Libellen en junikevers

Nederland is een echt **libellen** land, er komen hier wel 65 soorten voor. Dat komt omdat er in ons land zoveel water is. Vennen, rivieren en beken, we hebben het allemaal. De meeste mensen zien wel eens libellen vliegen, of over het water scheren. Ze kunnen wel snelheden halen van 60 km. per uur! Libellen leven het grootste deel van hun leven als larve onder water. Ze leven goed verscholen tussen waterplanten en bodemmateriaal en ze eten daar andere waterbeestjes. Ze zijn sterk afhankelijk van natte elementen in het landschap, zoals poelen, schone beekjes en rivieren met weinig meststoffen. Veel soorten libellen zijn vooral 's nachts actief. Ze jagen vooral door stil te zitten en te wachten tot er een prooidiertje langskomt. Door deze aanpassingen vallen ze minimaal op voor de prooidieren, maar ook voor de roofdieren.

De **junikever** leeft graag in akkers met weinig bemesting en weinig resten van bestrijdingsmiddelen. De larven van de kevers voeden zich met plantenwortels. In juni komen er kevers uit de larven. Je kunt de Junikevers dan soms met duizenden tegelijk boven akkers zien rondvliegen. (En soms Boomvalken die daartussen lekker aan het snacken zijn!)

De havik

De Havik is groter dan de Boomvalk. Deze roofvogel leeft vooral van grotere prooidieren, zoals (hout-)duiven. Duivenmelkers zijn niet blij met zijn aanwezigheid in hun buurt. Vijftig jaar geleden was de Havik bijna uitgestorven in Nederland. De voornaamste oorzaak hiervan was het gebruik van gifstoffen in de landbouw. Tegenwoordig zijn er weer bijna 2000 broedparen in Nederland. De Havik blijft het hele jaar door in het land en is vooral te zien in bosrijke gebieden. Met af en toe jonge Boomvalken als prooidier, staat de Havik net een treetje hoger in de voedselpiramide.

De Middenlimburgse Landschapscoöperatie Boomvalk

Dit lespakket is ontwikkeld door de Middenlimburgse Landschapscoöperatie Boomvalk (MLB). Dit samenwerkingsverband bestaat uit enkele boeren, een biologielaar, een eigenaar van een tuincentrum en vogelliefhebbers en -deskundigen. Ze willen onder de aandacht brengen dat er nog maar weinig Boomvalken naar onze streek komen door de achteruitgang van natuur en milieu: door het verdwijnen van bijzondere landschapselementen, het minder voorkomen van bepaalde planten en allerlei vogels en insecten. Samen zetten ze zich in om de Boomvalk te beschermen. Ze ondernemen acties om de leefomgeving voor de Boomvalk te verbeteren, en volgen alles op de voet. Het lijkt erop dat het momenteel iets beter gaat: in onze streek hebben in 2017 weer vier of vijf Boomvalkparen gebroed...en dit aantal lijkt weer te groeien!

De landschapscoöperatie werkt intensief samen met de Vogelwacht Limburg.

Contact

Jac Mulders, Bergerweg 42, 6063 BS Vlodrop,
email mulders@natuurrijklimburg.nl en
telefoon 06 25490761.

